

Process creativs

A. Explorar e preschentar musicalmain temas

1. Las scolaras ed ils scolaras san - sulets ed en gruppas - furmar e preschentar temas ed impressiuns da lur mund da viver tar in'atgna musica.

MUSA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
3e	» san chattar soluziuns creativas tar dumondas musicalas (co tuna la musica da mia tatta e mes tat? co tuna in scena da film, in'occurrenza da sport?).
f	» san sviluppar e producir ina collascha musicala tar in tema actual (p.ex. da lur sectur d'interess, tema da la societad).
g	» san producir e sonorisar en gruppa ina performance u in videoclip tar in tema.

B. Concepir tar musica existenta

1. Las scolaras ed ils scolaras san sviluppar differentas furmas da preschentaziun tar musica existenta.

MUSB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
e	» san metter episodas d'in teater da musica en ina preschentaziun scenica.
3f	» san explorar exempels musicals e lur performances ed adattar a moda persunala.
g	» san far associaziuns tar musica, far ina seleziun tematica (p.ex. amur, protest, pussanza) e realisar quella en musica ed en autras medias.
h	» san sviluppar e mussar ina curta reproducziun u improviziun d'in stil da musica tscherni.

C. Cumpetenza da sa preschentar musicalmain

1. Las scolaras ed ils scolaras san preschentar lur abilitads musicalas.

MUSC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
e	» san ir enturn a moda critica, ma a medem temp cun respect, cun atgnas preschentaziuns musicalas e cun preschentaziuns musicalas da lur conscolars.
3f	» san identifitgar en in project la valor da la preparaziun e da l'exercizi e stimar l'engaschi e las prestaziuns da quels ch'èn participads al project.
g	» san distinguer e denominar connexs tranter preschientscha sin tribuna, tecnica da tribuna e qualitat da la representaziun musicala.
h	» san preschentar davant in public u sin tribuna lur abilitads instrumentalas, vocalas e da saut.

Chantar e discurren

A. La vusch en l'ensemble

1. Las scolaras ed ils scolaras san sa percepir cun chantar en gruppa ed applitgar differenziadamain lur vusch cun chantar en il chor.

MUJA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
i	» san exercitar chanzuns en classa u en gruppas (p.ex. mussar perseveranza, mantegnair la concentrasiun) sco era empruvar ora e cumparegliar pussaivladads d'interpretaziun.
3j	» san tegnair lur vusch en chanzuns da pliras vuschs.
k	» san prestar lur contribuziun specifica cun chantar a pliras vuschs en il chor (p.ex. ritmus, solo, moviment).
l	» san preschentar ina chanzun accompagnada solisticamain u en gruppas.

B. La vusch sco med d'expressiun

1. Las scolaras ed ils scolaras san percepir, sviluppar e furmar lur vusch e lur expressiun sonora.

MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
1i	» san differenziar tranter vusch dal chau e vusch dal pèz e far diever da tuttas duas.
1j	» san extender e consolidar il spectrum dals tuns da lur atgna vusch.
1k	» san percepir ed applitgar cun cler as finamiras lur spectrum da tuns.
Discurren	
MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
2g	» san interpretar texts e far in rap cun texts tut tenor il groove (p.ex. hip-hop).
3h	» san adattar agens texts ad in ritmus prescrip (p.ex. musters da quatter tacts).
2i	» san scriver ed interpretar agens texts per songs e raps.

C. Repertori da chanzuns

1. Las scolaras ed ils scolaras san chantar chanzuns da differentes temps, stils e culturas ed han in repertori multifar.

MUJC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
g	» san chantar exempels da la scena da musica actuala e purtar en lur preferenzas musicalas.
3h	» san chantar chanzuns da differentes stils, resguardar las particularitads linguisticas ed empruvar ora l'expressiun ch'è colliada cun quai.
i	» san differenziar ed empruvar ora tecnicas da chantar da differentes stils (p.ex. chanzun artistica, chant da pop).
j	» san interpretar solisticamain u en il chor chanzuns e chanzuns artisticas exemplaricas da l'istorgia e dad oz.

Tadlar e s'orientar

A. Orientaziun acustica

1. Las scolaras ed ils scolaras san percepir, differenziar e descriver cun tadlar lur ambient ed elements musicals.

MUZA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
e	» san differenziar e reconuscher furmas musicalas cun tadlar (p.ex. rondo, furma da chanzun).
3f	» san perseguitar e mussar sapientivamain aspects musicals (p.ex. instrumentaziun, furma, interpretaziun).
g	» san generar atgnas dumondas tar in toc musica udi e discutir repostas pussaivlas.
h	» san descriver musicalmain parts musica udidias cun agid d'ina partitura.

B. Scuntrada cun la musica en l'istorgia ed oz

1. Las scolaras ed ils scolaras san identifitgar ed attribuir musica da differentes temps, genres, stils e spazis culturals e surpigliar ina tenuta averta.

MUZB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
3g	» san s'occupar cun la musica da conscolaras e conscolars ed han ina tenuta da respect envers lur preferenzas musicalas e lur tradiziuns musicalas.
h	» san retschertgar culturas musicalas en ovras da l'istorgia da la musica ed identifitgar lur particularitads cun tadlar.
i	» san classifitgar musica a maun da tschertas caracteristicas tenor connexs da l'istorgia da la musica e da la societad (p.ex. musica politica, vuschs canticas en differentes stils).
j	» enonuschan singulas musicistas e musicists sco era cumponistas e cumponists dal temp preschent e san generar e discutir atgnas dumondas davart lur musica (p.ex. cumponista u cumponist da la postmoderna, musicista u musicist da la scena da pop).

C. Impurtanza e funcziun da la musica

1. Las scolaras ed ils scolaras san distinguer differentas significaziuns, funcziuns sco era effects emozionals e fisics da la musica en lur ambient, en la societad ed en las medias.

MUZC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
Impurtanza e funcziun	
MUZC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
1f	» san rimnar impressiuns cun tadlar exempels musicals e metter quellas en in connex cun las atgnas preferenzas musicalas.
31g	» san explitgar e motivar l'effect d'in toc musica ord vista persunala.
1h	» san identifitgar las funcziuns da tocs musica exemplarics ed attribuir quellas ad in context social (p.ex. disco, musica da film, imni nazional).
1i	» san percepir differenziadamain atmosferas d'ovras musicalas e lur champs d'acziun ed elavurar motivs appartegnents (p.ex. aspects socials, istorics).
Proteccziun da l'udida	
MUZC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
32b	» enonuschan las consequenzas d'ina chargia intensiva da l'udida (durada, volumen dal tun) e san ir enturn cun lur udida cun responsabilidad, saja quai sco musicistas e musicists u sco consumentas e consumentas da musica.

Sa mover e sautar

B. Expressiun corporala tar musica

1. Las scolaras ed ils scolaras san applitgar lur corp sco med d'expressiun e metter en concordanza cun la musica en combinaziun cun materialias ed objects sco era interagir en la gruppa.

MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
f	» san sautar differentas rollas (p.ex. saut en rudè, saut popular, saut folcloristic) tar musica da differentes pajais.
3g	» san far musica en gruppas ed inventar latiers andaments da moviments cuvegneints.
h	» san sustegnair la melodia ed il ritmus d'ina chanzun sco era texts cun la lingua e l'expressiun corporala (p.ex. song, chanzun discurrend).
i	» san surpigliar e variar andaments da moviments prescripts tar tocs musica sco era sviluppar improviziuns en gruppas.

C. Adattaziun dal moviment a musica e repertori da sauts

1. Las scolaras ed ils scolaras san adattar lur moviments a moda coordinada a la musica. Els han in repertori da sauts da differentes temps, culturas e stils.

MUJC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
g	» san sautar differentas rollas (p.ex. saut en rudè, saut popular, saut folcloristic) tar musica da differentes pajais.
3h	» san exequir spezijs e midadas da tacts nusunitadas en combinaziuns da pass (p.ex. tact da 5, tact da 7, midada 3/4 a 6/8).
i	» san identifitgar funcziuns dal saut e da la musica appartegnenta en differentas situaziuns socialas (p.ex. saut en dus, saut sacral, cultura da giuventetgna).
j	» san applitgar extracts da moviments e da sauts e figuras caracteristicas da sauts en projects musicals (p.ex. en in musical).

Far musica

A. Far musica en l'ensemble

1. Las scolaras ed ils scolaras san sa percepir sco personas che fan musica e s'integrar cun instruments sco era cun percussiun dal corp en in ensemble.

MUSA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
f	» exerciteschan simpels arranschaments da classa e san empruvar ora e cumparegliar pussaivladads d'interpretaziun e realisar lur ideas en quest connex (p.ex. sunar in toc a moda allegra, trista, plauna, chatschant).
3g	» san sunar ina schelta da musters da ritmus e da melodias (p.ex. da differentas culturas, epocas e stils) e distinguer lur particularitad.
h	» san far musica en gruppa tenor models d'improviziun (p.ex. sequenza d'armonias, scala da blues, pentatonica).
i	» san sunar musica da differentas culturas, epocas e stils en l'arranschament da classa.
j	» san adattar u transformar elements da stils da musica.

B. L'instrument sco med d'expressiun

1. Las scolaras ed ils scolaras san explorar instruments, funtaunas da tuns e medias electronicas, experimenter ed improvizar cun tals e sunar tenor model.

MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
Instruments acustics	
MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
1f	» san inventar e sunar impressiuns musicalas tar atmosferas ed emozions ed elavurar contrasts (p.ex. allegher/smanatschant, fortuna/tristezza).
31g	» san sviluppar e sunar andaments da tensiun musicals tar noziuns ed applitgar differentas articulaziuns (p.ex. crescher, sglar).
1h	» san applitgar e midar musters ed ostinatos (p.ex. musters d'improviziun).
1i	» san realisar preschentaziuns en scrit (p.ex. extract d'ina partitura, tabulatura, designaziun da l'accord) e duvrar sco model per atgnas ideas.

Electronica da musica e novas medias

MUJB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
2c	» san empruvar ora instruments da la scena da musica actuala e rimnar experientschas cun ir enturn e sunar quests instruments.
32d	» enonuschan ina schelta da software da musica, san explorar ed empruvar ora quella ed applitgar per incumbenzas musicalas.
2e	» san registrar e midar electronicamain tuns da lur ambient ed experimenter ed applitgar quels musicalmain.
2f	» san realisar in arranschament da tuns cun instruments e funtaunas da tuns electronicas.

C. Enonuschientscha d'instruments

1. Las scolaras ed ils scolaras enonuschan differentes instruments da musica, san differenziar differentas modas da la produccziun da tuns ed identifitgar lur regularitads.

MUJC11	Las scolaras ed ils scolaras ...
g	» san differenziar e distinguer singuls instruments da la scena da musica actuala (p.ex. pop, electro, musica contemporana).
h	» san chapir undas acusticas, tuns armonics, nianzas da tuns e fenomens acustics cun udir e commentar quels.
3i	» san distinguer ed applitgar las pussaivladads dal rinforzament e da l'elavuraziun electronica (p.ex. rinforzament da la vusch cantica cun microfon).
j	» san identifitgar e descriver instruments en in toc musica notà (p.ex. partitura).

Pratica da la savida musicala

A. Ritmus, melodia, armonia

1. Las scolaras ed ils scolaras san distinguer, denominar ed applitgar elements ritmics, melodic ed armonics.

MUSA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
1g	» san leger e reproducir motivs ritmics cun triolas e ritmus ternars.
31h	» san splatschar e sunar ritmus cun notas punctadas e sincopas.
1i	» san exercitar e sunar dus ritmus a medem temp (p.ex. percussiun dal corp).
1j	» san realisar sequenzas ritmicas e spezijs da tacts cumponids cun la vusch, moviment u instruments (p.ex. 7/8, 5/8).
Melodia	
MUSA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
2g	» san identifitgar la relaziun tranter scala da dur e scala parallela da mol (p.ex. C-dur ed a-moll).
32h	» san empruvar ora e cumparegliar auters sistems da tun cun chantar (p.ex. scala da blues).
2i	» san metter en relaziun intervals cun cumenzaments da chanzuns e viceversa.
2j	» enonuschan sistems da tuns speziats (p.ex. tonalitats da baselgia, musica da dudesch tuns).
Armonia	
MUSA11	Las scolaras ed ils scolaras ...
3a	» san applitgar la funcziun armonica dals trais stgalims principals.
3b	» san reconuscher ed applitgar la terza gronda, la terza pitschna e la quinta en il connex (triaccord).
3c	» san determinar ed applitgar ils triaccords da la scala da dur.
3d	» san reconuscher ed applitgar l'accord da la septa.

B. Notaziun

1. Las scolaras ed ils scolaras san applitgar la notaziun musicala tradiziunala tant cun leger sco era cun scriver ed enonuschan furmas graficas per preschentar musica.

MUAB11	Las scolaras ed ils scolaras ...
3h	» san notar la scala cromatica.
i	» enonuschan ulteriurs simbols da la notaziun musicala tradiziunala e grafica (p.ex. dinamica, articulaziun).
j	» san perseguitar ina vusch singula en malets da notas da pliras vuschs cun tadlar (p.ex. en ina partitura).
k	» san communigar ideas musicalas cun agid da la scrittira da notas.